

POÉZIA JE NERV ŽIVOTA, OBNAŽENÝ V BÁSNIKOVEJ DUŠI.

Teodor Križka

Teodor Križka

Ellada

*Do tvojho objatia, či rád, či ani nerád,
stále sa ponáram, do tvojich
vodopádov,
do tvojich Rímov, do tých tvojich Ellád
so starou kultúrou, no večne takou
mladou.*

*Prichádzaš z Korintu a dvíhaš vo mne
stĺpy
vysoko nad biedu a úzkosť ľudských
vášni.*

*Vraciaš mi vznešenosť, keď vo mne
srdce trpí.*

*Krásou ma opojíš aj rozhrešenie dáš
mi.*

*Aj z tvojich ruín, z pováľaných rumov
obnovia nebesá svoj oheň katedrály,
ten plameň kamenný, to svetlo, čo je
sumou
cností a múdrosti, čo vo mne
zaspievali.*

Takto sa modlím

*Píše to po mne, do mňa si to píše
farbami krvi, atramentom tíše,
tou liturgiou polnočného zvyku
do zápisníka hudby na jazyku.*

*Píše to stále, o čom, samo nevie,
len hrá a hrá to na každučkej cieve,
na každom nerve z pokory a zlosti,
napnutom na prasknutie medzi kosti.*

*Píše to tak, že nádherne ma ničí,
drví ma na prach ako slávik v kríči
a z toho prachu nanovo ma hnetie
po každom slove, po každučkej vete.*

*Bojím sa noci, keď už nepríde to,
keď na tú hudbu naloží raz veto,
keď si ma z prachu opäť nepozbiera,
ako to so mnou robí moja viera.*

*Ale kým chodí, som a som tu šťastný
s tým mojím nežným haraburdím
básní*

*a je mi jedno, či to komu treba,
keď do mňa píše celé kusy neba.*

*Píše to do mňa hranatým i oblým
údivom prosbu, čo sa denne modlím,
že veriť Bohu, to je toľko asi,
čo k smútku pridať aspoň smietku
kráasy.*

Máje a kríž

*Predkovia moji, z rodu Slovanov,
vďaka vám, že ste uchovali kraje
s nádherou, pre nás Bohom stvorenou,
s láskou, čo pre nás stvorená je.*

*Cyrilo-metodský rod ako zlatá niť
vyšíva vrúcne polia, lúky, háje
tým vzorom, čo ma prišiel zachrániť
láskou, čo pre nás stvorená je.*

*A nech si, čo chce, vrieska krdel' strák,
na chráme kríž a na námestiach máje
vždy budú tvrdiť všetko naopak,
láska je Boh a pre nás stvorená je.*

Keď matka miesi na chlieb

*Keď matka miesi na chlieb
každodenný,
nezarába len cesto z múky, vody, soli,
kvásku.*

*V robotných rukách viacej prinesie mi,
to najhlavnejšie jedlo - lásku.*

*Nie zo stravy má dieťa vitamíny,
z matkinho srdca, čo je také vrúcne,
že do skonania sveta vystačí mi,
až moje srdce celkom navždy usne.*

*Opakujem to stále bez ustania,
ten, čo nás stvoril, výborný je stratég.
Kto iba jemu korí sa a klania,
tomu dal spásu v dobrých srdciach
matiek.*

Hrušky

*Môj starý otec stúpал potichučky
vysoko na pôjd strmo po rebríku.
Zniesol mi odtiaľ v hrubých dlaniach*

hrušky.

Nezmohol som sa ani na repliku.

*V tých hruškách bolo lásky na rok, na dva,
ba čoby, na celý môj život v ľudskej zime.*

*Z tých hrušiek žijem dodnes. Žiadna kradmá
ruka mi túto lásku neodníme.*

*Niekedy také drobné veci sú to,
napríklad hrušky, na bicykli pedál,
čo starý otec opravil... Len mi je ľúto,
že ďakujem som nikdy nepovedal.*

Neznáma

*Po lese chodí, prebudená všetka,
nehmotná takmer, takmer snová.
Perami hýbe, ale nepošepká
o láske nikdy ani slova.*

*Perami hýbe ako na vetvičkách vrby
vo vetre lístkom. Taká veľkorysá
čokoľvek dá ti. Čokoľvek ti sľúbi.
O láske mlčí. Nikdy nezmýli sa.*

*Cítim jej závan, čoraz väčší, prudší,
keď prechádza sa lesom v daždi.
No o láske vždy tvrdohlavo mlčí,
veď sama láskou je, raz navždy.*

Milenec čas

*Ostýchavú a takú tichučkú
vodí ťa lesom spevné popoludnie.
Netušíš ešte, že noc obrúčku
Mesiaca spustí do nebeskej studne.*

*Zdáva sa ti, že čosi také koketné
na neveru sa môže iba hrať.
No vzápätí ťa odmietne,
odíde z domu s celou zbierkou kravát.*

*Najkrajšej vloží šiju do slučky
a na teba si ani nespomenie,
len tichučký a taký dobručký
vyplazí z vrby jazyk podjesene.*

Kým sme

*Keď milujete cnostných, čo je vám to
platné?
Keď milujete múdrych, aká je v tom
cnosť?
I múdrosť, i cnosť je na zemi len hosť.*

*Cenu má len, čo zbadali ste na dne
a zodvihli ste k Bohu na večnosť.*

*Nie ste tým, koľko vypili ste vína
a aké haldy prečítali kníh,
no koľko pravdy prijali ste z nich.
Ste pot a krv, a obeta a drina.
Ste neha, súcit v správny okamih.*

*Možno len ako dieru na kabáte
do zeme zašijú ťa, pod kvitnúci hloh.
A možno udivený spadneš z nôh.
Čo na tom, drahí, že to nezbadáte,
podstatné je, aby to zbadal Boh.*

Milenci

*Hlad otvára mi nebesá,
smäd ku nim stúpa, načiera
z ich hĺbok. Milujeme sa.
Tak ku mne chodí nádhera.*

*Hlad, dobrý brat môj belások,
popíja vo mne od žízne
sosákom celým od hlások
krásu, čo nikdy nezmizne.*

*Hlad iba silu naberá,
nezaostáva ani smäd.
Milujeme sa. Nádhera
celého ma vie naspamäť.*

Môj čas

*O piatej ráno, keď ti veci prosté
po okraj plnia prázdne náručie,
uracia sa zázrak na škovránčom
chvoste
a rosu lovia siete pavúčie.*

*Brat slnko, tomu ránu taký verný,
po lese chodí, kým ho opustí,
z tých sietí zbiera brilianty a perly
novému ránu rovno do hrsti.*

*Vtáčatá znova vyronili z hniezda
hlas nabrúsený celkom natenko
a na úsvitnom nebi bledne hviezda
ako nad tvojou perou znamienko.*

Korene

*V puklinách zeme hľbi cestu koreň,
ústami smädu kdesi v záhrobí*

ponornú riekú nahmatáva, onen
pulz na zápästí zemskej chudoby.
Ústami smädu pije z temných hladín
až na dne sveta, v hĺbke stáročí.
Ten koreň, s ktorým sa tak často
radím.
Ten smädný koreň, pravda do očí.
Ach, koreň! Nesie na ramenách žízne
po okraj naplnené amfory
s úrodou vína zo dna dedovizne,
a svetlom hovorí, a hovorí
z praveku dejín rozprávky a mýty.
To si len človek sotva spomenie.
Vino. Krv. Láska. Pravda. Lútosť. City.
Ach, oslávené dávne korene!

Kone

Belasé kone s hrivou južných vetrov,
neskrotné moje kone s chvostom
komét,
vy kone nebies s chvostom ako tetrov,
s vypätou kožou ako vo mne sonet,
šialené žrebce, odtrhnuté z liací,
dupete po mne stými kopytami.
Ale to asi po mne šliape anjel krásy
alebo dáka vedma opitá mi
otvára hrudník, celkom vyvracia ho,
vyberá srdce ako vtáča v ôstí
a presviedča ma, aké je to blaho
napínať nervy medzi kľúčne kosti.

Podobizeň

Tvoju tvár, ktorú srdce vypláče mi,
nechtami ryl som v horách do skál
a každý ten vryp, krvou poznačený,
hladil som do tmy perami a bozkal.
Po celé veky, po celú tú dobu,
čo zaklínaš ma, krásne neprítomná,
valím tu báseň ako kameň z hrobu,
ale ten ťažký kameň padá do mňa.
Ale ten kameň môjho vresku,
ten balvan smädu ako stádo v stepi
nepremení sa v srdci na obriezku,
neštíepi sa, lež moje srdce štiepi.

KŇAŽNEJ Z OBRAZU Márii Prokofievne Eristovovej- Šervašidze, múze Galaktiona Tabidzeho

Do vašich očí, sestier božích hĺbok,
do vašich očí, nebies naruby,
chcel by som stúpať, aspoň ako vrúbok
na strome, kde spia holuby.

Vyrezal ma tam niekto milujúci,
ten niekto, kto vám vložil do očí
priepasť, akú ja nosím v srdci
a čo sa láskou iba úročí.

Aj ako blázna, moja sestra kňazná,
aj ako mince, dávno minuté,
akokoľvek, i studená, i vlažná,
len míňajúc ma, ďalej miluj te.

Jedna z najkrajších žien, kňazná Mária Prokofievna Eristovová-Šervašidze (1890(5)-1986), múza gruzínskeho básnického génia Galaktiona Tabidzeho. Bola dvornou dámou, spoločníčkou cárovnej. Jej necnosťou bolo, že neraz meškala. Raz dokonca tak, že do sály vstúpila, keď už tam cár bol. Za to mala dostať trest. Ale cár sa iba na kňaznú pozrel a povedal: "Kňazná, byť taká krásna je hriech..." Mladý génus, chudobný básnik Galaktion Tabidze kňaznú Máriu stretol v tifliskom parku. Tá si ho ani nevšimla. Ale na básnika urobila taký veľký dojem, že jej venoval celý cyklus básní Mária. Básnik bol do kňaznej zamilovaný po celý život. Ale kňazná tvrdila, že ho nikdy nestretla a jeho básne nečítala. Pritom literatúru mala veľmi rada. Z jej stola nikdy nezmizla gruzínska poéma Junák v tigrej koži. Po bolševickom prevrate sa stala jednou z najúspešnejších modeliek v parížskom salóne Coco Chanel...

https://scontent-vie1-1.xx.fbcdn.net/v/t1.0-9/58049143_392090288299372_7273101424387424256_n.jpg?nc_cat=1&nc_ht=scontent-vie1-1.xx&oh=9ed6e75c8f2ec7d2072b7f63988f6042&oe=5D6C6BDC

Judáš

*V optimistických chvíľach
namýšľam si,
že som kajúcny lotor,
ktorému prišlo ľúto nevinného Krista.
Ale keď sa postavím pred zrkadlo,
nie som hoden ani zločinca po
Ježišovej pravici.
Vidím tvár Judáša,
ako sa na mňa šklábí
spoza masky cnosti.*

*Najradšej by som rozdal všetko,
i ostatky z toho mála, čo ešte vlastním,
odel sa do zrebného plátna
a sypal si od rána do večera
popol na hlavu.*

*Ach, vrchy, pohnite sa!
Pridlávte moju úbohosť
nádherou svojej vznešenosti!*

*Otváram skrine a šuplíky,
hľadám povraz,
očami vyzerám v diaľke dajakú osiku.*

*Ale neviem viac,
iba sa zastať Judáša -
keby nebol zradil,
nebolo by spásy.*

*A keby nebol zradil,
ťažko by sme odlišili
pretváрку od milosrdenstva.*

*Lebo tak ľahko milovať spravodlivých,
ale skúste milovať podliaka...*

Štepy

*Sedemkrát aspoň zdvojnásob
nehu a v nehe všetky krásy sveta,
nech dlho žijem zo zásob,
až odídeš a viac už nebude ťa.*

*Do svojej lásky ponor odrezky
a vlož ich do mňa, štepením ma
rozmnož,
nech mi je závatne a nebesky,
aj keď som najskôr musel pod nôž.*

Tváre

*Masky vám rastú, prirastajú k tvári,
neodložíte ich už ako herci v Koloseu,
čo iba hrali
ľudské cnosti, vášne a slabosti.*

*Niet takého skalpelu,
ktorý by odstránil ich tenkú, ale
mocnú vrstvu,
niet masti na tento neduh,
nepomôže ani ožarovanie,
nezmiznú, ani keď ich polejú
kyselinou sírovou.*

*Už neviete, či ste to ešte vy,
či niekto iný,
ten niekto, kto túži po obdive,
bohatstve a sláve.*

*Ukláňate sa, usmievate
naľavo-napravo,
už ani nevediac,
či zo zdvorilosti,
či vypočítavo.*

Usmievate sa na mocných,
šklábite na bezbranných,
obdivujete v zrkadle svoju novú tvár
ako Narcis svoj obraz
na jazernej hladine.

Zbytočne vás spáli slnko,
koža sa zlúpne,
maska zostane.

Nik už nevidí vašu skutočnú podobu,
iba chlapča, čo tak hlúpo vykrikuje,
kráľ je nahý,
a Boh.

* * *

Nepotrebujem oči, aby som ťa videl.
Aj tak ťa vidím len keď privriem
viečka.

Nepotrebujem nohy, veď pár krídel
na chrbát dáš mi, aj keď trochu
mešká.

Nepotrebujem ruky, aby som sa dotkol
nesmiernej tvojej tváre, čo ma láska,
veď ty si vo mne, ty si všade vôkol.
Načo mám ústa, aj tak nevydajú
hláska,

keď na kolenách navštíviš ma nežný.
Nepotrebujem uši, aj tak na nič súce.
Nepotrebujem už nič. Čokoľvek si
vezmi.

Len o jedno ťa prosím, uchovaj mi
srdce.

Samohlásky

Keď Pán Boh uhnielol z hliny tejto
zeme

Adama a vdýchol doňho dušu,
najskôr mu rozrezal v tvári ústa.

A Adam vyslovil po prvý raz
úžasný pocit, že je: Ááááá!

A udivený zázrakom,
ktorý s ním urobil Stvoriteľ,
povedal: Óóó!

Tak dajako vznikali samohlásky,
jedna po druhej,
ako plnosť emócií,
ako znak, ako symbol,
ako syntéza poznaného.

Spoluhlásky Adamove ústa
navštívili až neskôr,
keď Adam začal vytrhávať
detaily z kontextu
a na to bolo samohlások primálo.

Tak vznikali slová,
útržky z bytia,
fragmenty z Logosu.

A Adam trhal a trhal,
škubal to bytie ako hus,
ale Logos sa mu
každým pierkom strácal.

Odvtedy sa márne namáhajú filozofi
a básnici.

Odvtedy sa všetci
iba rozpamätívame
na prvotnosť,
ktorá poznala úplnú pravdu.

Tú už poznajú iba
zvieratá a stromy.
A na okamih deti.

Krátka prosba

Ako keď verní rodičia
na vetve krmia drozdíča
po vyletení z hniezda,
tak aj mňa krmí hviezda.

Krmi ma ako oslíka,
čo híka a len prosíka.
Oroduj v nebi za mňa,
Matička, Hviezda Ranná.

Očisť mi srdce neverné
a veď ma k sebe severne,
pred brány neba niekam,
veď vidíš, zla sa zriekam.

Pôst

Sýti neveria hladným,
darmo sa stroja do kadejakých
súcitných póz.

Preto dobrovoľne hladujem.
Preto dobrovoľne strádam,
aby som pochopil.

Vzdelaní nevedia,
že múdrosť nenastupuje s diplomom.
Tak ani vyznamenania nie sú mierou
talentu a schopností,

ale úplatkom za politikorektnosť,
teda formu sluhovstva.

Po všetky veky vekov.

Tisíce rokov negramotný Adam
číta z rosy v dlaniach alchemilky,
bruškami prstov hmatá
na kmeni olivovníka
Braillovo písmo,
omáľa na jazyku v ústach
každučkú hlásku

a Stvoriteľ zaňho v spánku
brúsi brilianty.

Tisíce rokov Stvoriteľ
sýti jeho hladnú dušu
múdrostou mýtu.

Nevídaná a nevidená

Nepozrite sa jej nikdy priamo do očí,
uhranie vás a spáli
skôr ako veľmajstra templárov
Jakuba z Molay
alebo Janu z Arcu.

Poslúchnite radu rozprávky.
Keď vás pripustí k sebe,
nevidená a nevídaná,
pozrite sa jej najskôr na členky.
Až na druhý deň obdivujte jej
vznešené sošné lýtka.
Na stehná položte zrak
až v deň tretí.

Tak stúpajte k nebesám jej belasých
očí

deň za dňom
ako biblický Jakub po rebríku.

Škoda by vás bolo, básnici,
všetkej horlivosti a vášne,
keby vaše telá vzbíkli na hranici
skôr, ako by zasvietila
vaša báseň
ako pochodeň.

Sitnianski rytieri

Ak básnik nie je v prvej línii,
ale posedáva pri víne s ľahkými
ženami
ako udatný Rákoczi v Poľsku,
zatiaľ čo jeho vojská hynú v boji,
načo sú jeho piesne?

Predal som teda všetko, čo mám,
kariéru, bohatstvo a slávu
a kúpil som si koňa a meč.

Dobrovoľne som poslúchol srdce
a pricváľal na front,
kde zbraňou sa oháňam
a spievam do rytmu kopýt.

Môj kôň sa síce potkýna
pri každom nepresnom rýme
a mečom sekám iba do povetria,
ale necúvol som ani len o piad'
rodnej zeme.

Väčšina vojakov už padla v bojovom
poli,
niektorí utiekli a ukryli sa pod
matkinu sukňu.

Ale ja volám pluky anjelov,
tie vojská nebeské, čo mohli zachrániť
Krista,
no nezasiahli, aby sa dokonala spása.
Vyzvolávam ich z nebies i spod zeme
ako rytierov spod Sitna,
storočia na nich kričím do dejín,
prebud'te sa, okrídlení vojaci,
príd'te už, boží bojovníci - nie na
pohanenie,
ale na slávu Pána.

No ak Kristova obeta na kríži nestačí,
vezmite si aj mňa -
klinec v jeho zápästí,
lotra, čo pocítil súcit.

Veď už aj tak neraz od smädu pýjam
verše
ako ocot zo špongie
na konci stotníkovej kopije.

Ustatosť

Požehnaná buď, únava,
keď už človek nevládze ani sám seba
a ruky mu klesnú na stôl,
bezzvládne ako vädnúce ľalie.

Vyzliekaš telo i dušu donaha,
až do jadra ako cibuľu.

Vrstvu po vrstve zhadzuješ
tenučké vrstvy kultúry,
až človek stojí
ako Adam pred Bohom:

Tu som, Pane, hanbím sa,
lebo som zhrešil...

Výsmech

Posmievajú sa mi za chrbtom,
a niektorí aj do očí.
Podaktorí skúmajú pohľadom,
či som kompletný,
či na mne nenájdu známky
duševnej choroby.

Aj o sv. Pavlovi si myslia,
že jeho stretnutie s tebou
cestou do Damašku
bol iba prípadok schizofrénie.

Ale to nič, Pane!
To je iba drobučká minca,
ktorou mám zaplatiť
za všetky nádherly sveta,
ktoré si mi dal.

Veď ty si mi dal
nielen bolesť,
ale aj silu bolesť znášať,
i prehry a sklamania.

A dal si mi odvalu odpúšťať.
Prepúšťam teda viny bratov na vôľu
ako vtáky z pritesných klietok.
Prepúšťam všetok hnev,
nech si letí, kam chce,
nech sadá
na plecيا bezbožných.

Môj chrám je Boh

Môj chrám je Boh,
môj chrám je jeho vesmír,
i táto malá Zem
na jeho Mliečnej dráhe.

Neviem, o čo by som ho ešte prosil,
všetko mi dal,
i matku, i otca,
i detstvo plné tajomstiev,
rozprávok a mýtov,
i lásku a poéziu.

Všetkého mám nadostač.

Učím sa už iba ďakovať.
Ďakujem ráno, len čo otvorím oči,
ďakujem večer, keď zaspávam,
ďakujem za jedlo i za hlad,
za radosť i smútok,
za priazeň i nepriazeň,
za slnečné dni, i za dni daždivé,
za všetky štyri ročné obdobia.

O nič viac neprosím
v chráme svojho srdca,
ani keď kľáčim
pred Sviatosťou oltárnou,
iba ďakujem,
Pane, že si.

Báseň je moja rehoľa

Dobrovoľne som jej zložil večné sľuby
na jej úpenlivé volanie.
Zavrel som sa do veršov ako do cely,
od rána do večera mlčím slovami,
a celú noc potom prosím o odpustenie,
ležiac dolu tvárou -
na pochybách, či nehreším
ešte aj týmto mlčaním..

Chodievam bosý ako môj Boh,
čo na cestičkách zanecháva namiesto
stôp
lístky skorocelu.

A že ma Pán živí Duchom Svätým,
žijem zo vzduchu,
zo sprepodstatného chleba a vody
premenej na víno a krv.

Svetlonos

Najkrajší a najmúdrejší z anjelov
vzbúrili sa proti tebe
a naučil búriť sa
i človeka.

I ja som sa v duchu búril,
i slovami, i skutkami,
i básne som písal rúhavé,
i obrazy som maľoval
sebe na slávu
a tebe na posmech,
i hudbu som skladal takú,
že rozvírila krv,
hoci nie som ani múdry, ani krásny
ako Svetlonos.

Zhodil si ho na Zem,
aby ma pokúšal.
Aby mi šepkal do ucha ako had
Adamovi v Raji,
že budem ako ty.

Rúhaj sa, človeče,
smilni, kradni a zabi,

požiadaj manželku
blížneho svojho!
Zrazil si ma však na kolená,
aby som uvidel
ozajstné Svetlo.
Kolená sú ten štít,
na ktorý treba vyliezť.
Kolená sú tá hora,
na ktorú tlačí balvan Sifyfos.
Zakrývam si dlaňami
oči zahmlené od slz.
Skláňam sa k zemi,
lebo som zemi na roveň.
A vidím.
Vidím kríž na vrchu Golgota,
a vidím tvoje telo ukrižované
na ľudskom hriechu.
A vidím, ako hriech
berieš na seba
a mocnými pažami Ducha
premáhaš smrť.

Kain a Ábel

Navykajú vás na násilie,
na vraždy a smrť,
navykajú vás na hurónske tance
démonov.
Ženú vás ako stáda po asfaltových
cestách
ako po tráviacom ústrojenstve diabla
z pôrodnice rovno na emiter.
A vy, znecitlivení pre nárek
nenarodeného dieťaťa,
a vy, opojení bláznovstvom chuťových
buniek,
a vy, vrhajúci sa
do sekundovej večnosti chtiča,
dvíhate nôž na svojho brata:
Kain je môj otec!
A predsa sa z toho šialenstva
popletených génov,
odkiaľsi z hĺbky DNA
čas od času narodí Ábel.
A Ábel potom pasie svoje ovce
na Božích lúkach,
večer si líha s rukami za hlavou
a číta z oblohy.

Môj otec Ábel tadeto kráčal predo
mnou,
hral na píšťalke a na harfe
piesne svojho smútku za Bohom.
Môj otec Ábel tadeto kráčal,
ospravedľňujúc sa ešte aj kameňu,
o ktorý zakopol.

BOHATSVO

Niet rozdielu
medzi bohatstvom a chudobou.
Bohatý má strach,
že o všetko príde,
že mu zhorí dom
a zlodej sa v noci vkradne cez okno.
Majetok mu nestačí,
majetok buď rastie,
alebo sa stráca.
Bohatý nikdy nemá dosť.
Myslí si, všetko som zarobil
týmito rukami
a touto hlavou.
Prečo by som sa mal deliť
s niekým, kto nevie, čo ja.
Bohatý má boha na účte.
A chudobný závidí bohatému
jeho bohatstvo,
úpie zo svojej chudoby:
Pane Bože, spáľ mu to všetko!
A teší sa z každej jeho ujmy.
Všetko tu máme na skúšku,
i múdrosť a rozum,
i choroby a žiale,
i krásu a ošklivosť,
i úspech a zabudnutie,
i bohatstvo, i biedu.

Chlieb a víno

Napotrebujem hrýzť a žuvať,
tobôž omáľat' na jazyku,
aby som cítil
chuť chleba a vína.
Nepotrebujem nikam cestovať,
aj v malej záhrade
mám nieže zem,
no celý vesmír.

*Nepotrebujem sa dotýkať,
aby som vnímal hebkosť pokožky.
Aj farby najlepšie vidím
so zatvorenými očami.
Nepotrebujem mať,
aby som vlastnil.
Aj v rukách iných
je všetko moje.
I láska.*

* * *

*Keď básnici sú odetí
do krásy, dcéry múz,
na hrud' si píšu sonety,
prípadne aspoň blues.
Tetujú verše do kože,
vášnivé, horúce,
na hrud' a možnože
priam rovno na srdce.*

* * *

*V pochmúrnych, sivých chvíľach vták
mí
vyšíva slučky smrti, keď ma stretá.
Ale ja nie som dávno z tohto sveta,
môj svet je tamto, tamto za oblakmi.
Matku som mal, tú božiu partitúru
bezpečnej lásky, ktorá verných vodí,
a vieru ako k chrámu pevné schody.
Neobesia ma na pupočnú šnúru,
nie veru, na slučku ma neobesia.
Na večný život odsúdili Tisu.
Boh pri ňom stál, a takí blažení sú.
A takí idú rovno na nebesá.*

* * *

*Ukradli Pána, uniesli ho z hrobu,
a na neznámom mieste schovali
Boha i spásu, celú lepšiu dobu.
No usmieva sa Mária, tá z Magdaly.
Uteká dolu vrškom, od šťastia až
stená,
a na tvári jej kvitnú magnólie.
Len ťažko jachce, celá premenená:
Stretla som Pána... nezomrel... on žije!*

* * *

*Prišiel som k hrobu, ale v hrobe niet
ťa.
Hľadám ťa v sade medzi olivami.
Hľadám ťa všade, v slzách ako dieťa,
že tvoja ruka z diaľky zakýva mi.
Hľadám ťa v chráme, hľadám za
obzorom,
v puklinách zeme úzkostne ťa hľadám,
no zbytočne, ak nenájdem ťa v chorom
srdci, kde práve zmŕtvychvstane
Adam.
Hľadám ťa v mračnách, keď sa ku
mne blížia,
hľadám ťa v knihách, vo snách o
živote,
no život pučí z mŕtvych vetiev kríža,
len z Adamovej lebky na Golgote.*

* * *

*Na tvojom slnku vyhrievam si dušu,
tie zamrznuté, pusté duny súše.
Už pred úsvitom stúpam na návršie:
Sním zo mňa hriechy, Pane Bože, tu
sú!
Popravné bubny nie sú o mne, sľúb mi.
Čokoľvek, Pane, so mnou slabým
sprav, no
sním moje hriechy, z duše mi ich
zlúpni,
ako sa lúpe koža, mŕtva dávno.*

Matilda

*Nad sebou zavše strácam všetku
vládu,
akoby som pil príliš ťažké vína,
keď ako Dante kráčam stredom sadu
a oslní má krása Matildina.
Matilda, jar, čo práve zmŕtvychvstala,
Matilda, číre zrkadlenie Raja,
Matilda, veniec na temene kráľa,
Matilda, nôž, čo blažene ma krája.
Lupienky trhá, nehu bielych višní,
i sama ako višňa celá biela,
až pri jej bielobe som zvyšný
s brázdami svojho vráskavého čela.
Matilda, ktorá vo mne veky spáva,
Matilda, vidina, i skutočná, i verná,*

*Matilda, česť a všetka moja sláva,
dopredu môj spev na krajíčku pier má.*

*Zakaždým iba odčítam jej ústa,
odpíjam hudbu ako vrúcnosť bozkov.
Tá hudba zaznie na pokyn jej prsta.
Ten spev je mojou voľnosťou i
vôdzkou.*

*Krása a hudba, na verše ma lámte.
Do Raja bránka. Chodník. Poézia.
Čo by bol bez vás nesmrteľný Dante,
ak by Raj nebol a jar neožila.*

Dante and Matilda by John William
Waterhouse

https://scontent.fbts4-1.fna.fbcdn.net/v/t1.0-9/57412710_2706514472708465_2685171892276428800_n.jpg?nc_cat=105&nc_ht=scontent.fbts4-1.fna&oh=3498988ee67459062ec009281aa65dcd&oe=5D4677F1

Svetlo

*To tvoje svetlo, ktoré sviati vo dne,
to tvoje svetlo, ktoré sviati v noci,
to tvoje svetlo, také blízke, rodné,
káže mi, poďme, volá ma a prosí.*

*Ku tvojmu svetlu dvíham sa a stúpam,
ku tomu svetlu zo dna svojho pádu,
ku tvojmu svetlu prázdny ako rúbaň,
a tvoje lúče na mňa ruky kladú.*

*To tvoje svetlo, večnosť, ktorá bola,
to tvoje svetlo, večnosť, čo len bude,
to tvoje svetlo, nekonečná škola
nehy a lásky, čo ti tryská z hrude.*

*To tvoje svetlo, také na smrť verné,
to tvoje svetlo, čo mi káže, poďme,
to tvoje svetlo, také nesvetelné,
vyhľadá ma a nájde ma aj potme.*

Piesočné hodiny, hodiny kostolné

*O Veľkej noci neumiera krása,
o Veľkej noci zmŕtvychvstáva večná,
až škrípu zhnité zuby pekiel, zdá sa.
K takejto kráse obraciam sa, lieč ma.*

*Krása je trpezlivá k ľudom, ku
krajinám,
jej milosrdné krídla ku nám rastú.
Storočia meškám, zahľadený inam.
Hodiny odbíjajú jedenástu.*

*Času je málo, odsýpa sa z piesku.
Hodiny bijú, orodujú za nás.
K milosrdenstvu ozaj, a či k trestu?
O desať minút... o päť minút dvanásť.*

Vinohrad

*Akokoľvek tu dorábame chlieb
v sústavnom pote práce, iba
vykrádame
požehnanú zem pluhom modlitieb.
Tak aj ja slová, akokoľvek vykladané
drahokamami, kradnem z hĺbočín
nado mnou, vôkol, podo mnou a vo
mne.*

*A neviem, či ten vinič zúročím,
kým príde hospodár a na víno si
spomne.*

* * *

*Šťastie je dcéra zmätku,
na divých hubách rastie,
zvrtné sa na opätku
a inde hľadá šťastie.*

* * *

*Div že mi život rebrá nedoláme,
akoby nemal iné na práci,
len sedíme tu a sa objímame,
on neveriaci, a ja veriaci.
Život ma štedro krutou láskou hostí,
tou zmeskou frašiek, tragédií, drám.
Nedá mi ani vydýchnuť, až kosti
praskajú ako v starom strope trám.
Sťahuje z môjho chrbta pásy kože,
vynaliezavý majster násilia.*

*Ale to život smie, to život môže,
tá moja krásna deviácia.
Až ma raz umorduje, kúskom zeme
prikryje ma aj s touto chorobou.
Takto sa mi tu dvaja milujeme
v stých polohách a na sto spôsobov.*

Fénix

*Podivné hniezda uvíja si vták
na strome obety a pokory.
Z konárov vojen, požiarov a zlosti,
popolom si ich vystiela a kŕmi
sám seba ohňom, pokým nezhorí.
Zázračne sa však z prachu liahne
vajce,
strom hniezdo k slnku obracia,
obloha na ňom sedí, západy a rána.
Hviezdy sa k tomu stromu chodia
nakláňať
a pijú z neho svetlo ako stáda
púštnych tiav,
o Mesiaci už ani vôbec nevravím.
Kráľovná zo Sáby sedáva pod
stromom,
mýtická krava Ió k nemu beží, hnaná
ovadom,
i vznešení mágovia sa už pohli z
Východu.
Ja rátam s nimi dni a noci, pokým
v popolnočnom hniezde praskne
škrupina
a odvalí sa ako kameň z hrobu
Kristovho.*

Straty

*A kráča to, a nielen po horách to
kráča,
vezme si všetko blízke, psíča, mača.
Nepožičia si, ale ukradne
blížneho. Drzo, záhadne.
A darmo by si rád ten smútok zmazal,
nevstane z hrobu ako mŕtvy Lazar.
Odíde, prikryje sa dekou hlinenou
a naveky spí dakde pod zemou.
Ale ja verím, verím. Iba premení sa
na kuklu ako v kroví húsenica,
preskupí všetky svoje atómy,
je motýľ na práchnivom nátoni.*

*Rozprestrie k slnku šupinaté krídla,
čo vykašlú sa na smrť, na pravidlá.
A ožije, čo nás tu náhle opustí,
darmo sa smrť s ním ťahá za prsty.*

Zhudobnená krv

*Básnický objav? Rana, ktorá mokuvá,
dokorán v duši otvorené okná
a každé okno ako jedna z rán,
tiež taká otvorená dokorán.
Do tých rán kloví havrany a vrany,
darmo sa duša zo všetkých síl bráni,
a dobre tak, veď z tých rán ako prv
stekajú krásy, zhudobnená krv.
Neopúšťaj ma ešte, moja hudba,
týraj ma, koľko chceš, len ľúb ma,
párjaj ma, sťahuj z kože, ale ľúb,
bolestne ako v d'asnách decka zub.*

Tiene

*Len tiene na stene, len v dialke silueta.
Kto ozaj miloval, ten ďalej miluje ťa.
Kto stále odchádza, vždy sa len naspäť
vráti,
najväčší nález sú vždy naše straty.
Láska je telo, nevyzlečiete ho z duše,
ani to srdce, ktoré čoraz prudšie tlčie.
Sme tiene lásky, márne zbavovať sa
tieňov,
ak nesvietite láskou, božsky
zvesmírnenou.
Láska je počiatok a nikdy neminie sa.
Pozýva nás a prosí, dvíha na nebesá.
Len v láske máme krídla, nie sme
opustení.
Kamene ťažké, zbohom, odpusťte mi.
Murári slobody
Zo slova ako z hliny
vypálili tehly,
stavali chrám,
no podviedol ich um.
Modlia sa denne.
Diabol sa len rehlí.
Nie je to chrám,
no krematórium.*

Je

*Je ešte veľký ktosi,
nado mnou, vôkol, vo mne,
v náruči si ma nosí,
neviditeľne, skromne.*

*Ja maličký ho nosím
v srdci a v každej čiastke,
hádam syn, a nie zlosyn,
v nádeji, viere, láske.*

*A čudujem sa zvesti,
keď zavše znova zistím,
že do mňa hriešneho sa zmesť
so srdcom svätým, čistým.*

Tŕňová koruna

*Nesmel som s vami vbehnúť do ohňa,
pán kaplán Fournie, a z plameňa
vyniesť Tŕňovú korunu.
Prijmite teda aspoň úctu odo mňa -
pre mňa to mnoho znamená, -
i vďaka úplnú.*

*V Paríži v ten deň nehoreli iba trámy,
kamene,
obrazy, sochy, skvosty umenia,
čo aké nádherné a vzácne veľdiela.
To oheň vyvolával po mene
martýrov viery, i tých bez mena,
to Európa horela.*

Nie kto

*Človek má krátku pamäť, navždy
zabudne,
a človek zabudne tak rýchlo, osudne.
Ale je niekto, kto má za vás päsť
a nezabúda, že ste, aj keď nie ste.
Ten niekto sa tu za vás bije skôr, než
boli ste,
ten niekto čistejší než rosa na liste,
ten niekto vznešený, ten niekto, kto má
v merku
dážd'ovku v hnoji, komára či včielku.
Blíži tak rýchlo vymažú vás z pamäti,
no niekto si aj do tej nepamäti
posvieti,
ten niekto, kto je taký veľký kvietok,
že pozbiera vás z najdrobnejších
smietok.*

*Vezmú a rozbijú vás, jednu z čínskych
váz,
ale on z čriepkov pozliepa vás zas.
Ten niekto, kto má každý váš krok v
sluchu,
ako má v sluchu muchu na lopúchu.
Pozorný, milý číta každú repliku,
čo sami zabudli ste na dne v šuplíku
a za vás dokončuje báseň, odvrhnutú,
starú,
len taký náčrt na účtenke z baru.
Raz príde deň, keď pozbiera váš
prach,
na bledej snímke úsvit na horách
obnoví ako maliar fragment svojho
plátna,
nájde vás, zmenku, čo je práve
splatná.
Za tri dni obnoví vás ako z ruín
chrám,
aj z vášho prachu zdvihne ako Notre
Dame.
Veď už vás dávno do šarlátu odel,
ako sa na kolenách v chráme zaodel
Paul Claudel
do viery v neho.*

* Veľký francúzsky básnik Paul Claudel našiel Boha v katedrále Notre Dame, pre tých, ktorí nevedia...

Na mieste jeho obrátenia umiestnili túto tabuľku.

https://scontent-vie1-1.xx.fbcdn.net/v/t1.0-9/57109811_2699540620072517_8227680935538065408_n.jpg?nc_cat=109&nc_ht=scontent-vie1-1.xx&oh=237f3046d1213a9bbccofecf9ceec6615&oe=5D3B35C9

Požiar

V Paríži horí chrám,
pochodeň Notre Dame.
Matička Božia na hranici.
Pán Boh tou fakľou posvieti si
do temných kútov v nás.
Alebo podpaľuje d'as
Korunu svätú Krista?
Matička Božia čistá,
radšej si podpál' mňa,
horlivé dieťa sna.
Podpál' ma ohňom, ktorým
na samú lásku zhorím.

Parížania v slzách spievajú Ave
Mariapri horiacom chráme Notre
Dame

<https://www.facebook.com/tvzvezda/videos/330237674316731/>

* * *

Stále tu leží kopa tvojich šiat,
vzdialená sestra, blízky brat.
Tie šaty plačú nad konečnou stratou
len jednej sestry všetkých mojich
bratov.
Keby si šla na kraj sveta, bohviekam,
do tých šiat ťa denne obliekam.
Sám odievam sa do nich neustále,
aj keď sú tie šaty pre mňa malé.

* * *

Sústavne, nanovo
pýtam sa, stále,
ja, zrnko Pánovo,
nesmierne malé.
Pred rovom o vlások,
zakaždým naposledy,
na toľko otázok
málo mám odpovedí.
O zle a o dobre
pýtam sa priamo.
Ak zrno nezomrie,
zostane samo.

* * *

Keď láska odíde, to sa len tvári,
že kráča k jasu konča aleje.
To predsa nie je len list v kalendári,
čo obrátiš, a nič sa nedeje.
Odíde, ale iba naoko, a večne
prichádza potom naspäť v nočných
snoch.
Ach, láska, v strope chrámu priečne
brvno, jediné na nás dvoch.

Andrejovi Tarkovskému

Ani sám by som neuveril tomu,
keby nie pamäť a jej hrozný dar.
S nebohým otcom vôkol stromu
chodili sme... dnes vidím jeho tvár.
Strom rástol v strede riek a planín,
tá večnosť rozšumená do chvíľok.
Otec šiel do kruhu, ja za ním
hriem som mu dychom mŕtvy zátylok.
Tak dookola spolu chodili sme
a nočné vtáky zdravili nás dvoch.
Otec len kráčaľ, listoval si v Písme,
a možno listoval v ňom Boh.

Čiarka

Na zázrak čakám, iba cez pol hárka.
V napätí žobráckom a bláznovom
na báseň čakám, nech je čiarka
namiesto bodky za slovom.
Čiarky sú radostné a bodky smutné,
čiarkou sa zázrak nekončí.
Bodky sú ako bič, keď utne,
bodky sú iba lakomci.
Krásy sú fúry, iba k zemi skloň sa,
hľad' tvárou k nebu upretou.
Na zázrak čakám, ktorý nemá konca,
smrť nech je čiarka za vetou.

Klavír

Georgijovi Sviridovovi

Dni odchádzajú, tvárnia nás a menia.
No hoci ani nevydáte hláska,
navštevujte ma ešte, sestry môjho
bdenia,
bolesť a láska.

Za všetku krásu sveta ako meč ma taste.

Aj keď som iba slamka v mlyne kolies, umierať za vás tisíckrát je šťastie, láska a bolesť.

Siamské dvojčatá ste, ako rub a líce jedinej mince, no nech s vami zrastá naveky moje srdce, farby klávesnice, bolesť a láska.

Rozprávka

Do takých lesov, len do takých sadov chodievam nadšený a rád, kde svojou tvárou, ako anjel mladou, spaľuje ticho sad.

Nikoho tam niet okrem vôní sosien, keď roní smolu slz, či je, či nie je z toho chosen, a mesiac, biely prs,

kŕmi tú krásu ópium, tým mliekom jazmínu, šťavou z nekosených tráv. Rozprávka práve zobúdzá sa v niekom, kto počúva ten splav.

Rozprávka stojí pod jabloňou v daždi a studňa načúva jej opodiaľ. Že raz jej voda bude mŕtva navždy, kto by sa za ňu vyrieť odhodlal.

Eremita

Chodieva ku mne tak, že nechodí, len milosrdne na sluchy mi cieľi, a možno je to dielo náhody, no po stopách mu rastú skorocely.

Keď mi je ťažko, trhám si z ich listov, na rany kladiem v šere svojich cieľ. Skorocely, ten blažený, ten Kristov bozk Judášovi, čo ho zradiť smel.

Útesy

Na brehu mora, kde je toľko svetla, že jasné sú aj tiene útesov, nebola si, a preda si ma stretla, ako vždy hanblivo a s noblesou.

Pomaly som sa blížil z diaľky k tebe až po hranicu toho obzoru,

kde stretli sme sa, prejdúc popri sebe, ako keď hrdosť stretá pokoru.

Autodafé

Ktosi sa snaží, až mu horí kečka. Satan je živý z toho mliečka.

Vytlačiť ťa chce, ale neutají, vtákov je najviac v lese na okraji.

Tam je ten koncert nebeský a vtáči. To preto na okraji sa ti páči.

Modlitby srdca v tmavom kúte, v rohu najviac sa veru páčia Bohu.

Tam je tak božsky, tam sa deje krásne nekončiace sa autodafé básne.

Tam je to centrum, celkom na okraji. A pred Bohom ho nikto neutají.

Diagnóza

Ochorel som, no počujem ten šepot do mojej hluchoty a z hĺbočiny slepôt pozerám, z toho vysokého štítu na západ slnka rovno do úsvitu.

Nevyliečiteľne od detstva som chorý. Čítam si z trávy, z kameňov a kôry.

Rozumiem nemej reči, akoby mi rukou gestikuloval ktosi zvnútra pukov, ktosi, kto tryská z prameňov a vteká do môjho srdca ako do oblakov rieka.

Kto nemiluje, isto nepochopí, kade to chodieva, keď nezanechá stopy a pritom sú ich všade vôkol množstvá. Počujem z poľa chválu jeho božstva v každučkej hrudke - vonia po pšenici. Pod krížom ako anjel so mnou posedí si,

ustaté, keď ma ustavične chráni, kládie si hlavu na dno mojich dlaní a bez prestania v spánku čosi šepká. Báseň je toho zhudobnená lebka s veršami dlhých, rozpustených vlasov.

V hluchote svojej stretávam sa s krásou.

Ach, krása! S krásou si vždy vykám, nepotrebujem po ňu chodiť nikam.

Od narodenia som ňou chorý,
je to môj kríž a hviezda mojich morí.
I plače radosťou, i smútkom usmieva
sa,
po prstoch prichádza, je zavše
prostovlasá
a zavše zahalená zamatovou šatkou
všedných dní, každodenných sviatkov.
Je vo mne ako ticho v lese.
Vrúti sa do mňa, zdvihne ma a nesie
trošičku nad zemou, a predsa spod
koreňa,
hádza ma do kolien už celé pokolenia.

Prílivy

A chodia vlny, prichádzajú zase
na naše brehy, medzi piesky dún
a nezastanú, majú mnoho práce,
no a k tej práci povolá ich spln.
Stierajú všetko, ustavične mažu
slepecké písmo bosých ľudských stôp,
ale ja chválím tú ich mokrú pažu.
Sám chcel by som mať taký nežný
hrob.
Rovnako zotrú plytké stopy vrahov
i nevinnú krv každej z obetí.
Vymažu všetko pažou mokrou, nahou,
tou milosrdnou rukou vendety.
Vlny a vlny, korektorky krásy.
Kým navždy zotrú ako z tabule
lásku i bolesť, báseň obúva si
na večné nočné bdenia chodúle.

Odobierka

Nič viac už nie som svojej vlasti dlžný,
dal som jej všetko, ona dobre vie.
Vodievala sa po večeroch s mužmi,
ako sa vodí vtáky vo vetre.
Bol som len tam, kde bývala jej ruka,
niekedy štedrá, častejšie však nie.
No ona vie, že srdce vo mne puká,
v rozpuku potom, keď sa chvie, aj znie.
Do smutných dlaní teraz radosť lužem,
ako mne luhá vôňu jarný puk.
Nič viac však nie som svojej vlasti
dlžen,
už sa len navždy vložiť do jej rúk.

Trafený

Jar opäť podobá sa na vojnu.
Ostreľovaný z každej strany som tu,
no chválím túto vojnu pokojnú
a nenachádzam vinu ako Pilát z Pontu
na palbe brokov, na tých guľkách
včiel,
rád, že mi celkom popri sluchách
svišťia.
Na fronte dni a noci by som bdel
a hľadel na to zmŕtvychvstanie Krista.
Nech táto vojna neskončí sa na zemi.
Pridajte sa a spolu ju tu slávme.
A buďte so mnou krásne trafení,
a nezáleží na tom, z ktorej hlavne.

Katarzia

Kam by som šiel, na aký štít,
za ktoré kopce, na breh ktorých morí,
keď neviem z dlaní vlastnej duše piť,
zo strání ducha, ktorý vo mne horí.
Kam sa mám štverat', ak sa musím báť
neznámych hĺbok v sebe, kam ma
spúšťa
pavúčie vlákno, čo si mŕtvy brat
odvíja ako trstie opar z prsta.
Tma vo mne si však vlasy rozpletá
na zlaté lúče, objaví sa na dne
tvár ako vo vesmíre planéta
a môjmu strachu milosrdne vládne.
Ako jar moju dušu nežne krvaví
prekrásny ktosi, ktosi s božským
hlasom.
Vrhám sa na dno vlastnej popravy,
samému sebe náhle hyniem, a som.

Silueta

*Horievam ako slama,
vodím ju cestou k háju,
no je, keď opúšťa ma,
a vtedy nachádzam ju.
A vtedy za ňou strádam,
a tíš ma a láska,
a spieva, aj keď hádam
nevydá ani hláska.
A najviac je, keď nie je,
a je tak, že ma nosí
cez deje, epopeje,
prchavá slza rosy.
Je krehká ako vážka,
a ku zemi ma tlačí,
a je i taká ťažká
ako spev v nebi vtáčí.*

Murári slobody

*Zo slova ako z hliny
vypálili tehly,
stavali chrám,
no podviedol ich um.
Modlia sa denne.
Diabol sa len rehlí.
Nie je to chrám,
no krematórium.*

Nápis

*Memento mori neznamená tryznu.
Memento mori - plnosť optimizmu.
Memento mori - cnosť, nie necnosť.
Memento mori, prosí za nás Večnosť.*